

Proloog

'Jullie verhuizen naar ... Soedan?'

'Ja, mam. Naar Soedan.' Mia zette het laatste bord in de vaatwasser en ging toen bij haar moeder aan de keukentafel zitten.

'Ik heb gehoord dat ze daar ontzettend veel weeshuizen hebben.' De opgewekte stem van haar moeder klonk wat scheller dan anders, alsof het haar moeite kostte de woorden uit te spreken.

'Dat is in Zuid-Soedan. Noord-Soedan is niet eens hetzelfde land.' Mia dwong zichzelf kalm en beheerst te klinken. Ze moest geduld hebben. Het was niet gemakkelijk voor haar ouders om dit nieuws te verwerken.

'En je zei dat jullie in ... Khartoem gaan wonen?'

'Ja, Khartoem. Dat is de hoofdstad.' Mia dacht aan Michael, die met haar vader in de woonkamer zat, en ze vroeg zich af hoe hun gesprek verliep. Ze draaide afwezig een blonde krul rond haar vingers en keek naar het gespannen gezicht van haar moeder.

'Dat kan niet kloppen, liefje. Ik heb in de krant over Khartoem gelezen. Daar zitten al die terroristen. Het is een gevaarlijke plek. Vraag het nog eens na aan Michael. Misschien heb je het verkeerd begrepen.'

'Mam, Michael en ik hebben deze beslissing samen genomen. Ik hoef het hem niet nog eens te vragen. Hij gaat werken als projectmanager op het hoofdkantoor in Khartoem, en in de vluchtelingenkampen net buiten de stad. Veel gezinnen die het oorlogsgeweld in Soedan wilden ontvluchten, zijn naar Khartoem getrokken en daar ondergebracht in kampen.'

'Leg me nog eens uit waarom het per se Soedan moet zijn.'

Mia moest erkennen dat haar moeder het in elk geval probeerde te begrijpen. 'Kellar Hope Foundation is een organisatie die gezinnen overal ter wereld helpt. Soedan is maar een van de landen waar ze actief

zijn. Het kantoor in Soedan heeft dringend behoefte aan iemand met managementkwaliteiten. De projecten lopen stroef omdat ze zo slecht georganiseerd zijn. Met zijn vaardigheden is Michael de perfecte kandidaat voor deze baan.'

Mia boog zich over tafel en pakte de hand van haar moeder. 'U weet dat Michael en ik altijd al in een ander werelddeel wilden wonen, dat we het gevoel hebben dat God ons roept om mensen in minder ontwikkelde landen te helpen. Ik vermoed dat er niet veel landen zijn die minder ontwikkeld zijn dan Soedan.' Mia grijnsde in de hoop dat dat aanstekelijk zou werken.

Haar moeder bleef ernstig, haar gezichtsuitdrukking vlak, alsof ze over iets belangrijks nadacht.

'Maar hoe zit het dan met die terroristen in Noord-Soedan?'

'Mam, terroristen heb je overal, zelfs in Amerika.'

Mia wierp een blik op het kleine televisietoestel dat op het aanrecht stond. In het journaal werd maar al te vaak melding gemaakt van terrorismedreiging in de Verenigde Staten.

'Maar Mia, de kinderen dan? Het is daar niet veilig voor hen. Wil je dan in elk geval overwegen om hen hier te laten, bij mij en je vader?'

'Mam!' Mia lachte zenuwachtig. Dat meende ze vast niet serieus.

'We nemen de kinderen mee. We zijn van plan om daarheen te *verhuizen*.'

'Maar ... maar ... waarom zou je je leven wagen?'

'We krijgen de kans om lijdende mensen te helpen. We mogen daar het licht van Jezus laten schijnen. Is dat niet alles waard?'

'Je kunt het licht van Jezus ook laten schijnen in Texas, Mia. Daar hoef je niet voor naar Afrika. Er zijn meer dan genoeg verloren mensen hier, in je eigen omgeving.'

Mia beseftte dat haar moeder precies die dingen zei die de dames van haar zondagsschoolgroep volgende week tegen haar zouden zeggen, als ze hun vertelde dat haar dochter naar Afrika wilde verhuizen. Maar waarom begreep ze niet dat een verhuizing als deze sowieso zou plaatsvinden, nu of later?

Michael werkte al op het hoofdkantoor van Kellar Hope toen hij en Mia acht jaar geleden trouwden. Ze geloofden in de visie van de kleine

organisatie: het bereiken van stammen en gemeenschappen in nood, om de kinderen en hun families te helpen bij het verbeteren van hun levensomstandigheden. Na jaren waarin hij andere mensen had geholpen om naar het buitenland te vertrekken en daar aan het werk te gaan, kreeg Michael nu eindelijk zelf deze kans. Die sloegen ze niet af. Het was bijna alsof ze zendelingen waren ... maar net niet helemaal.

‘Kom, mam. Ik zal u laten zien waar Khartoem ligt.’ Mia ging haar moeder voor naar de landkaart die Michael en zij aan de muur van de keuken hadden gehangen. Met haar vinger wees ze Texas aan. ‘Hier zijn wij.’ Toen liet ze haar vinger helemaal van Texas naar Noord-Afrika glijden. ‘En dit hier is Khartoem, in Soedan. De stad ligt aan de rivier de Nijl.’

Mia keek naar haar moeder, die naar de kaart staarde. Probeerde ze te berekenen hoeveel kilometer ze van elkaar verwijderd zouden zijn? Toch had ze geweten dat dit ooit zou gebeuren. Michael en Mia hadden vaak gepraat over hun verlangen om in het buitenland te werken. Misschien had haar moeder, net als Mia zelf, Soedan nooit als een mogelijkheid overwogen. Maar nu zou hun droom werkelijkheid worden, en die werkelijkheid bevond zich in Soedan. Mia krulde opnieuw een losse haarlok rond haar vinger en staarde samen met haar moeder naar de kaart.

Ze hoopte dat ze gelijk had, dat het het allemaal waard zou zijn.

Hoofdstuk 1

Zes maanden later

Mia's rug protesteerde terwijl ze de laatste emmer dweilwater leegkierpte in het open riool op haar erf. Ze was nog maar dertig. Waarom had ze zo'n last van haar rug? Ze keek hoe het chocoladekleurige water met het gele schuim door de cementen geul klotste en in de afvoer verdween. Waar was de vloer zo smerig van geworden? Mia was gewend haar huis zelf schoon te houden, maar in Texas gebruikte ze de zwabber alleen in de keuken, en dan nog niet erg vaak. Met een zucht spoelde ze de zwabber uit onder de buitenkraan. De rafelige slierten leken net modderige dreadlocks. Ze grijnsde. De mensen thuis dachten dat ze een avontuurlijk, exotisch leven leidde. Ze zouden haar nu eens moeten zien. Haar dagelijks leven was niet zo spannend. Maar gold dat eigenlijk niet voor iedereen, waar je ook woonde? Zweet en stof plakten aan haar voorhoofd. Ze droeg nooit make-up (waarom zou je de moeite nemen om make-up aan te brengen als het toch gelijk weer van je gezicht smolt?) en de kleding die ze droeg vond ze afschuwelijk. Vervelend, want je zou geen hekel aan je kleren moeten hebben. Mia had al snel genoeg van de lange rokken en de blouses met lange mouwen die in deze streng-islamitische omgeving verplicht waren. Wat zou het heerlijk zijn om weer eens een versleten spijkerbroek en een T-shirt te dragen – al was het maar voor één dag.

Maar het was niet alleen de hitte en de kleding. Boven de stad hing een verstikkende wolk van geestelijke onderdrukking. Telkens als ze naar de supermarkt reed, kwam ze langs een reusachtig uithangbord, met in schreeuwerige letters een tekst uit de Koran: 'Ieder die een andere godsdienst zoekt dan de islam, het zal van hem niet worden aanvaard en hij zal in het hiernamaals onder de verliezers zijn' (Soera 3:85). Ze was

maar een piepklein zandkorreltje in een reusachtige woestijn. Hoe kon zij ooit een verschil maken?

Bovendien investeerde Mia het grootste deel van haar tijd en aandacht in het moederschap. Ze bracht haar dagen over het algemeen thuis door, waar ze de twee jaar oude Dylan om het half uur op het potje zette, de vier jaar oude Annie leerde tellen en Corey, die in de eerste klas van de basisschool zat, hielp met zijn huiswerk. Allemaal dingen die ze ook gewoon thuis zou kunnen doen, in haar geriefelijke huis in Texas. Toch gloeide diep in Mia's ziel een vonkje: de overtuiging dat God een plan had voor haar gezin en dat Soedan daar deel van uitmaakte, maar het was maar een vonkje. Mia vroeg zich af hoelang het nog zou duren voordat alle verantwoordelijkheden die ze had als moeder van drie kleine kinderen in een vreemd land dat vonkje zouden uitdoven.

Ze zette de druipende zwabber tegen de buitenmuur, naast de kraan. De hitte zou al het vocht uit de zwabber zuigen en binnen een uur zou hij droog zijn. Ze draaide zich om en liet haar blik over het erf glijden. Het huis en de tuin waren omgeven door een betonnen muur, zoals overal in Khartoem. Voor het huis bevond zich een rechthoekig grasveldje waar de kinderen konden rennen en spelen. Bij de buitenmuur stonden een limoenboom, een mangoboom en een paar rozenstruiken die, ondanks het woestijnklimaat, prachtig bloeiden. De rozen waren donkerrood, net als de rozen die Michael haar gegeven had toen hij haar ten huwelijk vroeg. Mia glimlachte bij de herinnering. Ze waren nog studenten toen, en stapelverliefd. Michael studeerde internationale bedrijfskunde en hij droomde ervan om in het buitenland te wonen en te werken. Op een dag gaf hij Mia zeven rozen en zei tegen haar: 'Op welk van de zeven continenten we uiteindelijk ook terechtkomen, ik zal altijd van je houden.'

Michael bemachtigde een baan in Dallas, bij Kellar Hope Foundation. Deze hulporganisatie voorzag gezinnen in derdewereldlanden van kleding, onderdak, voedsel en onderwijs. Kort na hun verhuizing naar Dallas ontdekte Mia dat ze in verwachting was. In de jaren die volgden hadden ze het druk met Michaels werk en hun groeiende gezinnetje. Maar Michael raakte zijn reiskoorts niet kwijt. Op een dag kwam hij thuis uit zijn werk en vertelde hij Mia dat het kantoor in Soedan dringend op zoek was naar een projectmanager.

‘Soedan? Is dat land niet in oorlog?’

‘Volgens mij is Khartoem veilig, Mia. Ik weet dat Soedan vaak negatief in het nieuws is, maar de jongens daar op kantoor zeggen dat de stad veiliger is dan andere delen van het land.’

Mia keek hem wantrouwend aan. ‘Wat is er gebeurd met de man die dat werk eerst deed? Misschien is hij wel ontvoerd.’

Michael wierp zijn hoofd in zijn nek en lachte. ‘Kom op, Mia, je bent je zucht naar avontuur toch zeker niet kwijtgeraakt? Bovendien hebben we altijd gezegd dat we weg wilden trekken en de liefde van Jezus delen met mensen die Hem niet kennen. Dit is onze kans!’

Met zijn diepbruine huid en zijn zwarte haar zou Michael zich gemakkelijk tussen de Soedanezen mengen. Mia daarentegen was blond en liebleuk. Zij zou opvallen. Maar hoewel hun wittebroodsweken allang voorbij waren, kon Mia Michaels charmes nog steeds niet weerstaan. Bovendien had hij gelijk – ze waren nooit van plan geweest om de rest van hun leven in Dallas te blijven. Dus Mia ruilde haar hippe kleding in voor een extreem conservatieve garderobe en Michael verwisselde zijn nette pak voor een luchtige linnen broek, een poloshirt en een paar sandalen. Ze namen mee wat in hun koffers paste en verhuisden met hun drie kinderen naar Afrika. Mia’s vriendinnen in Texas dachten dat zij en Michael gek geworden waren en ze zou het met hen eens geweest zijn – als God haar er niet van overtuigd had dat dit zijn wil voor haar was.

Mia bad in stilte: ‘Heer, mijn vrienden thuis begrijpen het niet. Soms begrijp ik het zelf ook niet. Maar ik weet dat U ons hier wilt hebben. Ik weet alleen niet waarom.’

Mia’s spontane gebed werd onderbroken door het luide zoemen van de bel die bij de poort hing. Ze maakte haar blik los van de rode rozen en stak het erf over. De kinderen deden net een dutje. Ze hoopte dat het geluid hen niet gewekt had.

Toen Mia het hek opendeed zag ze haar vriendin Beth staan, die er met haar lange spijkerrok, haar lichtblauwe shirt met lange mouwen en het bijpassende sjaaltje op een of andere manier toch modieus uitzag. Beth glimlachte en hield een bruin zakje omhoog. Ze werkte net als Michael voor Kellar Hope Foundation, als verpleegkundige, en was de

eerste die zich op het welkomstfeestje van het plaatselijke kantoor aan Mia had voorgesteld.

Dat Beth ook een christen was, was een enorme bemoediging voor Mia. Ze verlangden er allebei naar om de mensen over Jezus te vertellen en werden al snel vriendinnen.

‘Beth, wat heerlijk om je te zien! Ik geloof niet dat ik vandaag veel meer gezegd heb dan “Moet je op het potje?” en “Haal dat eens uit je mond!” O, en een paar keer “Hoofd, schouders, knie en teen”, natuurlijk.’

Beth lachte en liep het erf op. Ze was slank en elegant en had haar donkere haar in een paardenstaart gebonden, zoals de meeste westerse vrouwen hier. Je haar los dragen was te warm en voelde ongepast, omdat de meeste Soedanese vrouwen hun hoofd bedekten. ‘Ik heb wat lekkers voor je meegenomen!’ Beth opende het bruine zakje en onthulde twee bekertjes ijs.

Mia nam het zakje van Beth over en rekte zich uit om haar te omhelzen. ‘Oh! Perzik en chocola! Die vind ik het allerlekkerst.’

‘Normaal zou ik eerst bellen, maar ik wist dat je thuis zou zijn’, zei Beth, terwijl ze achter Mia aan over het erf liep naar de beschaduwde veranda. Alleen het ijs voorkwam dat Mia’s stemming inzakte. Natuurlijk ben ik thuis, dacht Mia, waar zou ik anders zijn? Als je drie kleine kinderen mee moest sjouwen – en niet te vergeten een rugzak vol luiers, flesjes water, babydoekjes, koekjes en speelgoed – dacht je wel drie keer na voordat je ergens naartoe ging. Maar weinig uitstapjes waren zo veel moeite waard.

Mensen zoals Beth, daarentegen, waren haast nooit thuis. Die hadden volop gelegenheid om werk te doen dat hun voldoening gaf, om een nieuwe taal te leren, om vriendschappen te sluiten ... die beleefden elke dag nieuwe avonturen. Mensen zoals Beth waren geboren vertellers en het vluchtelingenkamp waar ze werkte was een bron van verhalen. Veel van haar verhalen waren droevig; sommige waren grappig. Maar al haar verhalen gaven een fascinerend inkijkje in het leven van Soedanezen die alles hadden achtergelaten om te vluchten voor politieke onrust, oorlog en hongersnood.

Beth werkte ook als vrijwilliger in het kindertehuis.

‘Die kleine kindjes mogen niet geadopteerd worden, Mia!’ had ze ooit gezegd. ‘Niet te geloven, toch? Zelfs als ik het zou willen krijg ik daar geen toestemming voor. Ik maak me grote zorgen over hun toekomst. Christelijke gezinnen mogen hen niet adopteren en islamitische gezinnen willen het niet. Het enige wat ik kan doen is ze vasthouden, hun magere, ondervoede lijfjes tegen mijn hart drukken en fluisteren dat Jezus van ze houdt.’

Afrikaanse weeskinderen vasthouden ... oorlogsslachtoffers verzorgen ... Mia kon zich er nauwelijks iets bij voorstellen. Haar leven bestond uit spugende peuters, vuile vaat, het opzeggen van het alfabet en heel af en toe een uitstapje naar de wereld achter de betonnen muren die haar omgaven. Ze probeerde zichzelf op te vrolijken en dacht: in elk geval heb ik een ijsje gekregen.

De twee vrouwen liepen naar binnen en Mia haalde twee lepels uit de keuken. Ze gebaarde Beth dat ze op de bank moest gaan zitten. Annie en Dylan lagen even te slapen. Corey zat op zijn bed en speelde met Lego. Beth en Mia maakten het zich gemakkelijk in de woonkamer, de bekertjes ijs tussen hen in.

‘Ik weet gewoon niet wat ik moet’, zei Beth nadat ze haar eerste hap had doorgeslikt.

‘Hoe bedoel je? Wat is er aan de hand?’

‘Het gaat om Nafeesa. Je weet wel, mijn vriendin uit het kamp. Ze is een vrome moslima, maar ze geeft echt om mij en heeft respect voor wat ik zeg. Ik praat voortdurend met haar over Jezus en herinner haar eraan dat Hij van haar en haar familie houdt.’

Beths liefde voor Jezus was zichtbaar in alles wat ze zei en deed. Toch wilde Nafeesa nog steeds haar vriendin zijn. Misschien dat ze bij Beth de vrede proefde waar ze zelf zo naar hunkerde. ‘Nafeesa heeft me uitgenodigd voor een feestje volgende week, ter ere van de besnijdenis van haar dochters. Ze is te arm om Muna en Raya allebei een eigen feestje te geven. Ik denk dat dat de reden is dat ze Muna’s ceremonie zo lang heeft uitgesteld. Nu worden de meisjes allebei op dezelfde dag besneden. Nafeesa zegt dat ze het wel moet doen, omdat de meisjes anders niet kunnen trouwen. Volgens mij heeft ze niet eens het idee dat het verkeerd is. Maar hoe kan ik nou naar zo’n feestje gaan? Lijkt het dan niet alsof ik vrouwenbesnijdenis goedkeur?’

‘Dat is lastig, Beth.’ Mia nam nog een lepeltje ijs en keek uit het raam. ‘Het valt niet mee om cultuur te onderscheiden van religie en morele normen. Hier in Soedan lijkt alles met alles verweven. Wie voert de besnijdenis uit?’

‘Dat maakt het zelfs nog erger. Nafeesa kan zich geen goede vroedvrouw veroorloven. Ze is van plan om een vrouw uit de buurt in te huren, en ik heb afschuwelijke verhalen over haar gehoord.’

Mia trok een gezicht en besloot niet door te vragen. In plaats daarvan zei ze: ‘Is vrouwenbesnijdenis niet illegaal, hier in Khartoem?’

‘Officieel wel, ja. Maar in de praktijk ondergaan de meeste moslimmeisjes een vorm van besnijdenis. Soedanese mannen weigeren om te trouwen met een meisje dat niet besneden is. Ze geloven dat een meisje zuiver blijft als ze is gesneden en dichtgenaaid, omdat seksueel verkeer dan onmogelijk is – of in elk geval bijzonder pijnlijk.’

Hoewel ze het niet wilde, stelde Mia zich voor wat zo’n procedure inhield. ‘Is dat niet gevaarlijk?’

‘Jawel.’ Opeens was Beth op en top verpleegkundige. ‘De realiteit is dat deze procedure allerlei gezondheidsproblemen kan veroorzaken, zowel op korte termijn, nu de meisjes nog jong zijn, als later in het huwelijk of tijdens bevallingen. In het geval van Nafeesa’s dochters is het gevaar zelfs nog groter. Ik ben er zeker van dat die zogenaamde vroedvrouw geen schoon mes zal gebruiken. En ik weet hoe smerig Nafeesa’s huis is. Dat kan ook haast niet anders, ze woont in een vluchtelingenkamp. De kans op infecties is bijzonder groot.’

‘Ja. Als je naar dat feestje gaat zal Nafeesa waarschijnlijk het idee hebben dat je ermee instemt. Maar als je niet gaat, beledig je haar misschien.’

‘Ik weet het’, zei Beth, haar wenkbrauwen gefronst.

Ze hadden de rest van het ijs in stilte opgegeten en even later kwam Annie haar slaapkamer uitgelopen, een hoopvolle grijns op haar gezichtje. Haar blonde krullen dansten terwijl ze zich bewoog. Ze leek sprekend op haar moeder, maar dan in het klein. Mia keek op haar horloge. Ja, hun rustuurtje was voorbij, en daarmee ook de kans om een serieus gesprek te voeren met haar vriendin.

De zes jaar oude Corey volgde Annie op de voet, een legobouwwerk in zijn handen dat hij aan Beth wilde laten zien. Hij was donker, net als

Michael. 'Tante Beth, kijk eens wat ik gemaakt heb! Het is een raket, en er komen kogels uit de voorkant en uit de achterkant!' Hij hield zijn kunstwerk in zijn ene hand en wees met de andere aan wat hij bedoelde.

Dylan lag nog in bed, maar Mia hoorde hem zachtjes mompelen. Het circus was weer geopend!